

Elocutioanalyse av talen til John Adams i "Amistad"

Gjør en elocutio analyse av av John Adams (Anthony Hopkins) tale i "Amistad". Gjør rede for bruk av troper og figurer og diskuter hvordan denne talen kan plasseres som retorisk sjanger.

Elocutio er én av de fem retoriske forarbeidsfasene i retorikken. Taleren gjennomarbeider den språklige utformingen for at talen skal oppfylle de fire retoriske dyder: Hensiktsmessighet (aptum), korrekthet (puritas), klarhet (perspicuitas) og bevegende språklig form og utsmykning (ornatus). Troper og figurer er sentrale eksempler på ornatus.

Figurlære

I en tale- og tankefigur er henholdsvis ordene og innholdet virkemidlene. En definisjon som ofte benyttes er at en figur oppstår når en vender på et uttrykk eller tanke som ikke er i samsvar med naturen. Talefiguren er et avvik fra nøytral uttrykksmåte, og uttrykket endres ved hjelp av rytme, plassering og/eller grunnbetydning. Dersom man benytter de egentlige ordene, eller ikke endrer deres plassering, faller figuren. F.eks: *"Kål er kål"*, kontra *"Kål er en middels smaksrik grønnsak."* I tankefigurer har ikke ordene den samme rollen. De kan uttrykke den intenderte mening eller innhold gjennom bruk av motsetninger, korreksjoner eller paradokse, og uavhengig av ordenes plassering eller uttrykkets rytme og klang (Andersen 2004: 67-68).

John Adams' bruk av tanke- og talefigurer

Tilføyelser - ord

Anafor – et ord, en ordgruppe eller en del av et ord gjentas.

"[...] He will try and try and try against all odds, against all prejudices [...]"

Epanafor – samme ord innleder flere setninger eller setningsdeler etter hverandre.

*"[...] a court that will do what it is told, a court that can be toyed with like a doll, a court [...],
"He will break loose his chains, He will decimate his enemies. He will [...]"*

Epifor – gjentakelse av siste ord, orddel eller ordgruppe.

” *The truth, in truth, has [...]*”

”*[...] -- is freedom. Is freedom.*”

Tilføyelser - betydningslikhet

Distributio – et begrep deles i flere deler.

”*[...] which a man, woman, or child will go to regain it [...]*” Begrepet mennesket deles opp i mann, kvinne og barn.

Congeries – et begrep gjentas med synonymer og nesten-synonymer

”*[...] to ancient times, to biblical times [...]*”

Utelatelse

Asyndeton – utelatelse av sideordende konjunksjoner

”*[...] wisdom to triumph over our fears, our prejudices, ourselves.*”

Tankefigurer

Syntaks

Retoriske spørsmål – spørsmålsformulert setning som ikke behøver å besvares.

”*However, why are we here? [...] I mean, do we fear the lower courts, which found for us easily, somehow missed the truth? Is that it?*” Benyttes av taleren for å engasjere og opprettholde kontakten med publikum.

Involvering i talesituasjonen

Apostrof – taleren vender seg bort fra tilhørerne og tiltaler en fraværende person eller gruppe.

”*James Madison, Alexander Hamilton, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, George Washington, John Adams: We've long resisted asking you for guidance. [...] Give us the courage*

to do what is right.” Adams beveger seg bort fra publikum og mot ulike skulpturer og malerier idet han innleder setningen.

Troper

Dreining og vending av ordets innhold slik det får annerledes betydning.

Simile – sammenligning av det man ønsker å beskrive med noe annet.

”[...] *even as it stands before us, tall and proud as a mountain?*” Benytter fjellets egenskaper for å beskrive sannheten slik den forekommer.

”[...] *a court that can be toyed with like a doll* [...]” Om den spanske dronningens ønske hvordan de juridiske rettsprosesser skal foregå.

Metafor

”[...] *but through the long, powerful arm of the Executive Office.*” Presidentens lange, sterke arm er en metafor på hans makt og innflytelse. (Om presidentens overstyring av de rettslige prosessene.)

Metafor og simile

”*The truth, in truth, has been driven from this case like a slave, flogged from court to court, wretched and destitute.*” Adams’ beskriver sannheten som en slave, altså direkte sammenligning ved bruk av ordet *like/som*, og det skapes en personifisering. Den har blitt drevet ut av saken, pisket fra domstol til domstol, ulykkelig og ussel. Ordene *flogged* og *wretched and destitute* representerer det overførte, metaforiske uttrykket i setningen.

Ironi

”[...] *here written by a keen mind of the South* [...]”

”[...]-- *and I know this is a controversial idea* [...]”

Plassering av talen

John Adams' tale finner sted i rettsaken mot en gruppe afrikanske menn som ble fengslet som rømte slavearbeidere og senere tiltalt for drap på mannskapet ombord på slaveskipet "Amistad". Forsvarerne prøver å frikjenne Cinque og hans stamme på grunnlag av at de er frie borgere av en annen stat og ikke slaver, slik aktoratet hevder. Etter flere runder i rettsapparatet, holder Adam sin sluttappell i US Supreme Court, den høyeste dømmende myndigheten i landet.

Den retoriske situasjonen tar utgangspunkt i de tiltalte som slaver og rettsløse. Adams argumenterer for at enhver person som er lagt i jern og fratatt sin frihet, vil gjøre alt for å bryte løs og tilintetgjøre sine fiender. Implisitt argumenterer han for at deres handlinger var et resultat av selvforsvar og nødverge begått av frie menn. Derfor kan de heller ikke straffeforfølges.

Adams benytter, som vi har sett, en rekke figurer og troper i sin appell. Disse virkemidlene har som hensikt å oppfylle talerens tre oppgaver; behage, belære og bevege.

Sluttappellen har ikke den samme strenge form som den juridiske talens oppbygning, med innledning, saksfremstilling, oversikt, for- og motargumentasjon og tilslutt avslutning. Til tross for at talen finner sted under en rettssak, vil det være for kategorisk å betegne talen som kun forensisk. Den inneholder hverken saksfremstilling eller oversikt, og i liten grad argumentasjon. Appellen kan passe inn som avslutning på en forensisk tale, men Adams måte å henvende seg til den ulike parter i hans tale, enten i krasse eller flatterende ordelag, og omtalen av sannheten som en dyd, kan det kanskje hevdes at det har et visst epideiktisk innslag.